

בניהול מיוחד

עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות

דוחות כספיים ביניים
ליום 31 במרס
2023

תוכן עניינים

3.....	כללי.....	.1
3.....	אירועים והתפתחויות בתקופת הדוח.....	.2
3.....	הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה.....	2.1
3.....	שיפור במצב האקטוארי.....	2.2
3.....	שינויים בכלכלה העולמית והמקומית.....	2.3
3.....	הסכמים קיבוציים.....	2.4
4.....	קופת הפנסיה לעובדי הדסה - תשלום דמי גמולים בחסר (2.33%).....	2.5
5.....	סיוע ממשלתי וגירעון אקטוארי.....	.3
6.....	כרית ביטחון לקרנות.....	.4
7.....	תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה.....	.5
7.....	מבנה ארגוני של קרנות הפנסיה.....	5.1
9.....	תיאור הסביבה העסקית.....	.6
9.....	סקירה מאקרו כלכלית.....	6.1
11.....	השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה -.....	6.2
11.....	חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון -.....	6.3
12.....	תוצאות הפעילות.....	.7
12.....	נכסים נטו לפני סיוע (במיליוני ש"ח).....	7.1
13.....	התחייבויות (במיליוני ש"ח).....	7.2
14.....	דוח הכנסות (הפסדים) (במיליוני ש"ח).....	7.3
15.....	דוח הוצאות (באלפי ש"ח).....	7.4
16.....	ניתוח השקעות.....	7.5
17.....	איזון אקטוארי בקרנות.....	7.6
17.....	ההתחייבות האקטוארית.....	7.7
17.....	שכר ממוצע במשק (שמ"ב).....	7.8
17.....	אופן חישוב הסיוע לקרנות.....	7.9
18.....	העלאת גיל פרישה לנשים.....	7.10
19.....	סיוע ממשלתי.....	7.11
20.....	תשואות קרנות הפנסיה (נומינלי ברוטו).....	.8
21.....	השפעת גורמים חיצוניים.....	.9
21.....	בקורות ונהלים.....	.10
21.....	הערכת הבקורות והנהלים לגבי הגילוי:.....	
21.....	בקרה פנימית על דיווח כספי:.....	

1. כללי

קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר הן "קופות גמל לקצבה" ו"קרנות ותיקות", כהגדרת המונחים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק הפיקוח גמל") ובתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (להלן: "תקנות מס הכנסה"), והן מאושרות ופועלות לפיהם.

מטרת קרנות הפנסיה הוותיקות היא לספק ביטחון סוציאלי לעמיתים. הממשלה החליטה בחודש מרס 1995 על סגירתן של הקרנות להצטרפות עמיתים חדשים החל מיום 1.4.1995, בין היתר, בשל גירעונות עצומים שהצטברו בהן.

בשנת 2003 חוקקה הכנסת תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"), במסגרתו הוסף לחוק הפיקוח פרק ז'1, אשר החיל תכנית הבראה בקרנות הפנסיה הוותיקות. בהתאם להוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח (סעיף 78ז), מינה המפקח על הביטוח מנהל מיוחד לקרנות, וקבע להן תקנון אחיד (סעיף 78ט לחוק), אשר הוראותיו החליפו את תקנוני הפנסיה של הקרנות ביום 1.10.2003. הקרנות כולן הן גופים ללא כוונת רווח. כל משאביהן משמשים לתשלום קצבאות לעמיתים ולהוצאות התפעול. אין לקרנות הון עצמי, וכל כספיהן הם כספי העמיתים והגמלאים שהופקדו במשך שנים רבות והפירות שאלה הניבו, וכן כספי סיוע ממשלתי שהן מקבלות בהתאם לפרק ז'1 לחוק הפיקוח.

2. אירועים והתפתחויות בתקופת הדוח

2.1 הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה

הדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2023 כוללים את השפעת המעבר ממנגנון של רכישת אגרות חוב מיועדות בתשואה ריאלית שנתית של 4.86% לתקופה של 15 שנים, למנגנון הבטחת תשואה ריאלית שנתית של 5.15% לתקופה של 5 שנים וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2022 (להרחבה בנושא המעבר למנגנון הבטחת תשואה ראה דוח מנהל מיוחד ליום 31 בדצמבר 2022).

ביום 1 בנובמבר 2022 נתקבלה לראשונה ממדינת ישראל הבטחת תשואה על נכסים מנוהלים בסך 141 מיליון ש"ח, באחת מבין שמונה הקרנות וזו גם היתרה למועד הדיווח.

2.2 שיפור במצב האקטוארי

ליום 31 במרס 2023, לאחר רישום כל יתרת הסיוע הממשלתי שטרם שולם ורישום חלק מכרית הביטחון, הקרנות מאוזנות אקטוארית. הגירעון המצרפי לפני סיוע של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר נכון ליום 31 במרס 2023, עמד על סך של 202.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של 205.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. קיטון בגירעון בשיעור של כ-1.5% שנובע בעיקרו מעלית וקטור הריביות ומהתשואה על הנכסים. השיפור במצב האקטוארי מתבטא בירידה בהיקף השימוש של הקרנות בכרית הביטחון מסך של 28.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022 (כ-56% מתקרת הכרית) לסך של 24.7 מיליארד ש"ח (כ-48% מתקרת הכרית) נכון למועד הדיווח.

2.3 שינויים בכלכלה העולמית והמקומית

במהלך הרבעון הראשון היתה האטה בקצב האינפלציה בארץ ובעולם אך הבנקים המרכזיים המשיכו להעלות את הריבית. מספר בנקים בארה"ב ובאירופה קרסו אך תמיכה מהירה של הבנקים המרכזיים, מנעה מאירועים אלה מלהפוך לסיכון מערכתי. מדדי המניות בעולם עלו אך בישראל רוב מדדי המניות ירדו. שער החליפין של הדולר והאירו למועד הדיווח הינו 3.62 ו-3.93 בהתאמה, פיחות של כ-2.7% ביחס לדולר ושל כ-4.8% ביחס לאירו. למידע נוסף ראה סעיף 6.1 להלן. לאחר תאריך המאזן, האינפלציה בעולם מוסיפה להיות גבוהה אך מצויה במגמת התמתנות. לעומת זאת האינפלציה בישראל, המשיכה לעלות בניגוד לציפיות ובנק ישראל העלה את הריבית בשתי פעימות נוספות של 0.25% כל אחת. נכון למועד פרסום הדוח עמדה ריבית בנק ישראל על 4.75%.

2.4 הסכמים קיבוציים

בהמשך לחתימה על הסכמים קיבוציים בקרנות מבטחים, קג"מ, בנין וחקלאים בשנת 2022, חתמה גם קרן מקפת ביום 19 בפברואר 2023, על הסכם קיבוצי עם ההסתדרות הכללית וועדי העובדים של הקרן. עיקרי ההסכמות בהסכמים אלה מתייחסים בין היתר לתוספות שכר, הסדרי פרישה, שינויים ארגוניים, פעילויות חדשות וטכנולוגיה.

2.5 קופת הפנסיה לעובדי הדסה - תשלום דמי גמולים בחסר (2.33%)

ביום 20 ביולי 2006 הוגש כתב תביעה מטעם הקופה כנגד הסתדרות מדיצינית הדסה (להלן: "הדסה"). התביעה נולדה בעקבות תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"), אשר התקבל בכנסת ביום 28 במאי 2003. בהתאם להוראות אותו תיקון, יש להגדיל את שיעורי התשלומים השוטפים שמשלמים העמיתים בקרנות הוותיקות ומעסיקהם ביחס לשיעורים שהיו קיימים ביום 30 באפריל 2003. שיעור דמי הגמולים החודשי ששילמה הדסה לקופה בגין עובדיה ביום 30 באפריל 2003 עמד על 14.33% מן המשכורת.

בפועל לא הגדילה הדסה את שיעור דמי הגמולים שהיא משלמת לקופה בגין עובדיה, כפי שהיה עליה לעשות מכוח סעיף 78א לחוק הפיקוח. לטענת הדסה, עם חקיקתו של פרק ז' 1 לחוק הפיקוח, נשמט הבסיס למחויבותה לתשלום דמי גמולים בשיעור של 14.33%, והיא מחויבת בתשלום דמי גמולים בשיעור של 12% בלבד, בתוספת השיעור הנוסף שנקבע בסעיף 78א לחוק הפיקוח. הקרן תבעה כי הדסה תשלם את מלוא דמי הגמולים הקבועים בדיון. כמו כן, נתבקש כי בגין אי תשלום דמי הגמולים בשיעורים האמורים תחויב הדסה בתשלום פיצויי הלנה לפי סעיף 19א(ב) לחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 עד למועד התשלום בפועל של סכומי הקרן.

ביום 3 בינואר 2019 ניתן פסק דין של בית הדין האזורי בירושלים. בהתאם לפסק הדין, התביעה התקבלה, ונקבע כי היה על הדסה להגדיל את הפרשותיה לקרן הדסה בהתאם לחוק הפיקוח החל משנת 2004, כך שהחל משנת 2007 ואילך שיעורן היה אמור להגיע לסך של 22.83% משכר עובדיה. כמו כן, הדסה חוייבה בתשלום הוצאות של כ-400 אלף ש"ח לקרן הפנסיה.

ביום 6 ביוני 2019 הוגש ערעור מטעם הדסה וביום 10 ביוני 2019 הוגשה בקשה מטעם הדסה לעיכוב ביצוע פסק הדין.

ביום 18 במאי 2023 ניתן פסק דין של בית הדין הארצי לעבודה, שדחה את הערעור ואישר את פסק דינו של בית הדין האזורי. הדסה חוייבה בהוצאות בסך של 40,000 ש"ח לקרן.

בעקבות מתן פסק הדין, הקרן תפעל לשם גביית החוב ולאכיפת התשלומים השוטפים המלאים של דמי הגמולים מצד הדסה, שמוערכים בסכום כולל של כ-225 מיליון ש"ח.

3. סיוע ממשלתי וגירעון אקטוארי

בהתאם להוראות חוק הפיקוח, מעבירה הממשלה לקרנות סיוע ממשלתי בסך 78.3 מיליארד ש"ח צמוד למדד המחירים לצרכן של דצמבר 2003 ונושא ריבית שנתית בשיעור של 4%. במאזן האקטוארי הוקצה הסיוע כך ששיעור הגירעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברטו הוא זהה בכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר. שיטת חלוקה זו היא בתיאום ואישור הממונה על שוק ההון.

מעת לעת מתקבל מהאוצר מכתב בנושא "תזרים מזומנים לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר" הכולל לוח תזרים מזומנים מעודכן של הסיוע הממשלתי הישיר בהתאם למצבן האקטוארי של הקרנות המשקף את האמור לעיל בעניין חלוקת הסיוע בין הקרנות הוותיקות שבהסדר.

ככל שכלל נכסי הקרן, לרבות הסיוע הממשלתי, לא יספיקו לכיסוי מלוא סכום הגירעון האקטוארי, או ככל שיתקיים עודף אקטוארי, יופעל מנגנון האיזון האקטוארי הקבוע בהוראות התקנון האחד, וזאת אם הגירעון או העודף האקטוארי הם בשיעורים הקבועים לעניין הפעלת המנגנון לפי הוראות התקנון. רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "רשות שוק ההון") פרסמה ביום 3 למרס 2015 הבהרה, לפיה בכוונתה לקבוע בהוראות הממונה לדיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות, שינוי באופן הדיווח על התחייבויות ונכסי הקרן, כך ששיעור הגירעון או העודף המוצג במאזן יהיה זהה לשיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון, רשות שוק ההון הבהירה כי יש להפעיל את מנגנון האיזון רק אם שיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון הקרן, עולה על השיעור הקבוע בתקנון, וזאת במובחן משיעור הגירעון המוצג במאזן.

על פי הוראות התקנון, אם הגירעון האקטוארי יעלה על 5% מסך כל התחייבויות של הקרן, או ככל שיווצר גירעון אקטוארי בסכום העולה על 3% מההתחייבויות במשך שלוש שנים ברציפות, על קרן הפנסיה, בכפוף לאישורו של המפקח על הביטוח, להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, כך שיופחתו זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאיירים, בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגובה יתרת הגירעון.

יצוין כי באופן דומה, ככל שיווצר עודף אקטוארי בשיעור שיעלה על 5% מסך כל התחייבויות של הקרן, תהיה רשאית הקרן, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח, להגדיל את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאיירים בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגין היתרה שעולה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן כאמור.

מנגנון האיזון האקטוארי כולל הוראה נוספת לפיה ככל שגירעון הקרן עולה על 0.65% מסך התחייבויותיה וזאת בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מתיקון התקנון או שינוי בהוראות הדין, תהיה הקרן רשאית להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח.

גובה הגירעון או העודף האקטוארי עשוי להשתנות בשל שינויים שיחולו בהנחות האקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת המאזנים האקטואריים ובמיוחד בגין שינויים שחלים בשיעורי ריבית ההיוון. סדרת שיעורי ריבית ההיוון נקבעת על פי שערי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי משרד האוצר (להלן: "ווקטור הריביות").

היוון לפי ווקטור הריביות מתבצע על ידי היוגם של תשלומים והכנסות עתידיים של הקרנות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחנת. שינויים קטנים יחסית בווקטור הריביות גורמים לשינויים גדולים בערך הנכסים וההתחייבויות, וכתוצאה מכך משפיעים באופן ניכר על היווצרות גירעון אקטוארי או עודף אקטוארי.

ליום 31 במרס 2023, לאחר רישום כל יתרת הסיוע הממשלתי שטרם שולם ורישום חלק מכרית הביטחון, הקרנות מאוזנות אקטוארית.

4. כרית ביטחון לקרנות

בנוסף לסיוע הממשלתי המפורט בפרק 3 לעיל ועל מנת להגן על עמיתי וגמלאי הקרנות הוותיקות שבהסדר מפני תנודתיות בתשואות, הודיע משרד האוצר לוועדת הכספים של הכנסת ביום 19 במאי 2003 כי תועמד כרית ביטחון לקרנות.

על מנת להבטיח שימוש מיטבי בכרית הביטחון האמורה, הקים שר האוצר ועדה ציבורית לבחינת אופן השימוש בכרית הביטחון (להלן: "הוועדה הציבורית"). ביום 17 באוגוסט 2011 הגישה הוועדה הציבורית את הדוח הסופי שלה לשר האוצר.

ביום 29 לינואר 2017 פורסם בספר החוקים תיקון מס 33 לחוק. במסגרת תיקון זה נוסף לחוק סעיף 101ט7, אשר מעגן בחקיקה את נושא "כרית ביטחון כללית לקרנות וותיקות שבהסדר".

החוק כולל, בין היתר, הוראות לעניין חישוב הסכומים שיוקצו לקרנות הפנסיה, בהתקיים התנאים הקבועים לכך, ובאופן התואם את המלצות הוועדה הציבורית, כפי שבאו לידי ביטוי בנוסחה 10 לדוח הוועדה.

בהתאם להוראות החוק, הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על סכום של 11.32 מיליארד ש"ח. סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד לעומת מדד חודש דצמבר 2008, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור. כן נכללת בחוק הוראה, ולפיה תקרת כרית הביטחון תותאם לירידה הצפויה בהתחייבויות הקרנות בשל תשלום קצבאות, וזאת בהתאם למנגנונים שונים הקבועים בחוק, ובכפוף לסייגים הקבועים בחוק לעניין זה. עוד נקבע בחוק כי כל סיוע נוסף שיינתן לקרנות הוותיקות שבהסדר לאחר מועד קבלת התיקון המוצע, ככל שיינתן, יבוא על חשבון כרית הביטחון, כך שסכום הסיוע הנוסף יופחת מכרית הביטחון.

ערך הפיצוי העתידי, ליום המאזן, בגין כרית הביטחון מחושב בהתאם לאמור בחוק, כהפרש שבין:

- גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ווקטור הריביות ליום המאזן.
- גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ריבית קבועה בשיעור 4%.

בחוק נקבע גם כי השימוש שיעשו הקרנות בכל שנה בכרית הביטחון תהיה עד לאיפוס הגירעון ולא תיצור עודף.

בהתאם לאמור בחוק, השווי ההוגן ליום 31 במרס 2023 של תקרת כרית הביטחון לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר המחושב על פי שוויה העתידי במועד אזילת ההון, בהנחה שהסכומים מתוך כרית הביטחון ישולמו כנגד התשלומים השוטפים של הקרנות, מהוון בווקטור הריבית הוא כ- 51,238 מיליון ש"ח, מתוך סכום זה נרשם סך של כ- 24,675 מיליון ש"ח בדוחות הכספיים של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר לצורך האיזון האקטוארי שלהן, דהיינו שימוש בכ- 48% מהכרית ליום 31 במרס 2023 לעומת כ-56% ליום 31 בדצמבר 2022.

בהתאם לקבוע בסעיף 101ט7(ג) לחוק, מחשבים את סכום הכרית באופן הבא:

(א) צבירת העבר- סעיפים קטנים (1) עד (4) קובעים את אופן החישוב של הסכום שהצטבר משנת 2009 ועד מועד המאזן, של הגירעון שנוצר בשל ההפרש בין ריבית חסרת סיכון לבין ריבית שנתית צמודה למדד של 4% ובגין אותה התקופה. צבירת העבר מכרית הביטחון, נכון ליום המאזן, עומדת על סך של 68,960 מיליון ש"ח.

(ב) צבירת העתיד- סעיף קטן (5) קובע את אופן החישוב של הסכום שייצבר בגין העתיד, מהשנה שלאחר שנת המאזן ועד מימוש מלוא התחייבויות הקרנות לעמיתיהן.

(ג) סעיף קטן (6) קובע את אופן החישוב של קיזוז הסכומים שיתקבלו במסגרת מימוש כרית הביטחון. נכון למועד המאזן, טרם התקבל סכום כלשהו במסגרת מימוש כרית הביטחון. הסכומים אמורים להתקבל לאחר אזילת נכסי הקרנות וכנגד התשלומים לעמיתים.

סכום הכרית שנרשם בדוחות הכספיים הוא הנמוך מבין שלושת אלה: גובה הגירעון 24,675 מיליון ש"ח, תקרת כרית הביטחון 51,238 מיליון ש"ח והסכומים בגין צבירת העבר 68,960 מיליון ש"ח בצירוף צבירת העתיד, כהגדרתם לעיל.

5. תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה

5.1 מבנה ארגוני של קרנות הפנסיה

שמונה הקרנות הוותיקות שבהסדר פועלות יחד תחת תקנון אחיד החל משנת 2003.

5.1.1 פירוט הקרנות

קרנות מאגדות כחברות בע"מ

מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)
קרן הגמלאות המרכזית על עובדי הסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)
קרן הגמלאות של חברי אגד בע"מ (בניהול מיוחד)
קופת הפנסיה לעובדי הדסה בע"מ (בניהול מיוחד)
נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)

קרנות מאגדות כאגודות שיתופיות

קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)
קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאיים ובלתי מקצועיים בישראל א.ש. בע"מ (בניהול מיוחד)
קרן הביטוח והפנסיה של פועלי בניין ועבודות ציבוריות אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)

5.1.2 מינוי מנהל מיוחד

החל מיום 1 באוגוסט 2021 מכהן מר אפי סנדרוב כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר.
בהתאם להוראות סעיפים 78(ו) ו-70(ב) לחוק הפיקוח, מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו...".

5.1.3 ועדת מנהלה

לפי הוראות חוק הפיקוח, מונתה ועדת מנהלה לכלל הקרנות הוותיקות שבהסדר.
הסמכויות הנתונות לוועדת המנהלה בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, הינם מינוי רואה חשבון ואישור דוחות כספיים.
הוועדה מונתה ב 18 באוקטובר 2021 וכהנתה הוארכה עד ספטמבר 2025

5.1.4 חברי ועדת המנהלה:

מר דרור יעקובסון - יו"ר הועדה
הגברת ג'קי סטרומינגר - חברה וועדה.
פרופ' זיו רייך - חבר וועדה.

5.1.5 ועדת השקעות

לפי הוראות סעיף 11 לחוק הפיקוח גמל, על דירקטוריון של חברה מנהלת למנות ועדת השקעות לכל קופת גמל שבניהול החברה, ורשאי הדירקטוריון למנות ועדת השקעות אחת למספר קופות גמל כאמור. בשנת 2022 הוחלט לאחד את שתי ועדות ההשקעה והתקבל אישור הממונה לכך.

ועדת ההשקעות המאוחדת החלה את תפקידה ביום 4.12.2022 ולהלן רשימת החברים:

ועדת השקעות מאוחדת של קרנות הפנסיה וקופות גמל:

מתאריך 14.12.22

מר יואל נוה - יו"ר הוועדה ונציג חיצוני.

גב' מיכל נוי – נציגה חיצונית

מר דודו זקן - נציג חיצוני.

מר דרור נגל - נציג חיצוני.

מר אורי קויאטק- נציג חיצוני

מר איציק בצלאל- נציג חיצוני

מר אפי סנדרוב - המנהל המיוחד

5.1.6 ועדת ביקורת

ועדת ביקורת מונתה על ידי הממונה על שוק ההון ביום 1 במרס 2008.

הוועדה מונה שני חברים חיצוניים:

יו"ר הועדה- מר איתן השחר.

חבר ועדה- מר יוסי בהיר.

¹ הקרנות הוותיקות שבהסדר וכן קופות הגמל שבניהולן מהוות "קבוצת משקיעים" כהגדרתה תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.

6. תיאור הסביבה העסקית

6.1 סקירה מאקרו כלכלית

הפעילות הכלכלית במשק

קצב הצמיחה ברבעון הראשון של 2023 הואט, לעומת שיעורו ברבעון האחרון של 2022 (5.3%), עם זאת, המשק צמח ברבעון הנדון בשיעור של 2.5% (לעומת הרבע האחרון של 2022, במונחים שנתיים, בניכוי עונתיות ובמחירים קבועים). הצמיחה ברבעון הראשון הושפעה במיוחד מעלייה בהיקף ההשקעה בנכסים קבועים (14.7%). מנגד, חלה הדרדרות של הצריכה הפרטית (-1.7%), בעיקר של מוצרים בני קיימה, בין היתר על רקע עליית הריבית במשק בשנה האחרונה. ירידה גם נרשמה במגזר יצוא הסחורות והשירותים, אשר התכווץ ברבעון הראשון ב-3.5%.

המדיניות הפיסקלית

בחודשים ינואר - מרס 2023 נרשם עודף בסך של 14.1 מיליארד ש"ח בפעילות הממשלה, כאשר בתקופה המקבילה אשתקד, עמד עודף ההכנסות על ההוצאות בגובה של 24.1 מיליארד ש"ח (ירידה של כ-42%). הסיבה לצמצום בעודף הינה ירידה בהכנסות. ההכנסות ברבעון הראשון של השנה הסתכמו ב-113.7 מיליארד ש"ח לעומת 119.5 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בשיעורי מס אחידים ומנוכים באינפלציה, ירדו ההכנסות ממסים בין שתי התקופות ב-9%. הכנסות ממסים ישירים ירדו ב-11% וההכנסות ממסים עקיפים ירדו ב-6%. מבין הגורמים לירידה בצד ההכנסות נציין, את ההאטה החדה בשוק הנדל"ן והקשיים בענפי ההי-טק שנגרמו בין היתר, ממחזור הפעילות העולמי. לדוגמא, בעוד שההכנסות ממיסי נדל"ן הגיעו לכדי 7.1 מיליארד ש"ח ברבעון הראשון של 2022, בתקופה זו השנה הם הסתכמו ב-5.1 מיליארד ש"ח בלבד. כלומר, ירידה ריאלית של 31%.

שוק העבודה

ברבעון הראשון של השנה שוק העבודה נותר הדוק ושיעור התעסוקה המשיך להיות ברמה המבטאת תעסוקה מלאה. שיעור האבטלה בגילאי 15 ומעלה עמד בשלושת החודשים הראשונים של השנה על 3.4%, בממוצע. הביקוש העודף לעובדים יורד במתינות, אך עודנו מצוי ברמה גבוהה. השכר הממוצע הריאלי למשרת שכיר בחודשיים הראשונים של השנה שמר על רמה הקרובה לזו שבה היה ברבעון האחרון של 2022. השכר הנומינלי עמד בחודש פברואר 2023 על 12,454 ש"ח

אינפלציה ומדיניות מוניטרית

סביבת האינפלציה במשק ממשיכה להיות גבוהה אך נמצאת במגמת התמתנות. ברבעון הראשון של 2023 עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 1.2% שיעור גבוה בהשוואה לרבעונים מקבילים בעשור האחרון. האינפלציה ב-12 החודשים האחרונים (עד מרס 2023) עלתה ב-5.0%, לעומת 5.3% בשנת 2022. גורמי האינפלציה במשק במהלך הרבעון היו רחבים למדי וכללו הן מוצרי מזון, דרך תעריפי החשמל ועזרה בבית וכלה במחירי שכר הדירה. בנק ישראל העלה את שיעור הריבית במשק ב-1.0% במצטבר ברבעון הראשון של השנה וב-0.5% נוספים לאחר תאריך המאזן (ב-2 מועדים שונים) וזאת עקב החריגה מהגבול העליון של יעד יציבות המחירים העומד על 3% ובהתחשב בציפיות האינפלציה לשנה הקרובה, כפי שנגזרות משוק ההון שנמצאות מעבר ליעד יציבות המחירים. בסוף הרבעון הראשון של השנה עמדה ריבית בנק ישראל על 4.25%. נכון למועד פרסום הדוח ולאחר שתי העלאות נוספות של 0.25% כל אחת, עמדה ריבית בנק ישראל על 4.75% ושיעור האינפלציה ב-12 החודשים האחרונים הינו 5.0%.

הכלכלה העולמית

הפעילות הכלכלית העולמית מוסיפה להיות מתונה ברבעון הראשון. כשברקע, נרשמה עלייה ברמת הסיכון לאחר קריסתו של בנק SVB, המתמחה במתן באשראי לתעשיית היי-טק ומנגד, קטן החשש ממתון חריף באירופה ובסין התגברה הפעילות הכלכלית לאחר ביטול הגבלות הקורונה. מדדי מנהלי הרכש של המשקים המפותחים והמתעוררים עלו ברבעון הנדון, כאשר מדד המשקים המפותחים שב להצביע על התרחבות כלכלית בפעילות לראשונה מאז יוני אשתקד. בין היתר הללו נתמכו בהוזלה במחיר הנפט הגולמי. נתוני היקף הסחר העולמי לחודש ינואר 2023 הוסיפו להצביע על האטה בקצב הפעילות העולמית. גם רכיב ההזמנות לייצוא שבמדד מנהלי הרכש מצביע על התמתנות מסוימת בהיקף הסחר העולמי. סביבת האינפלציה בעולם מוסיפה להיות גבוהה אך מצויה במגמת התמתנות. העלאות הריבית בעולם נמשכות אך קצב הריסון התמתן. בארה"ב, נתוני הפעילות ממשיכים להצביע על פעילות חזקה יחסית ושוק העבודה ממשיך להיות הדוק. מדד המחירים לצרכן (CPI) עלה בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-1.2% וב-12 החודשים האחרונים, ב-5%, לעומת 5.3% בכל 2022. מפאת האינפלציה הגבוהה, הבנק המרכזי האמריקאי (ה-Fed) העלה ברבעון הראשון של השנה את הריבית ב-0.5% בשני מהלכים של 0.25% כל אחד. בכך הגיעה הריבית הדולרית לרמה של 5.0%.

השווקים הפיננסיים בעולם ובישראל

התמתנות בסביבת האינפלציה במשקים רבים ברחבי העולם והערכות המשקיעים לכך שמחזור הריסון המוניטרי במשקים רבים ובמיוחד בארה"ב מתקרב לקיצו הביאו, לחידוש האופטימיות בקרב משקיעי המניות והאג"ח.

ברבעון הראשון עלו מדדי המניות מניות הצמיחה אשר היו בפיגור במהלך 2022. מדד ה-Nasdaq, המוטה לחברות הטכנולוגיה עלה ב-16.8%, מדד ה-S&P 500 עלה ב-7% ומדד ה-Dow Jones ב-0.4%. נראה כי גם קריסתם של מספר בנקים אזוריים אמריקאיים והבנק השוויצרי Credit Suisse לא הצליחו לזעזע יתר על המידה את השווקים. אירועים אלו, זכו להתייחסות ותגובה מהירה של הבנקים המרכזיים שהביאו את המשקיעים לכדי הכרה כי לא צפוי להתממש סיכון מערכתי.

הבורסה בתל אביב, אשר בשנת 2022 הציגה עמידות למגמות העולמיות, בשנת 2023 רשמה ירידות במדדים המרכזיים. כך, מדד הדגל ת"א 35 ירד ב-3.2% ות"א 125 ירד ב-4.8%. באפריל עלו מדדי המניות ת"א 35 ות"א 125 בכ-1.6%. מדדי המניות בחו"ל המשיכו לעלות גם במהלך חודש אפריל ולראיה, מדד S&P 500 הוסיף לערוך 1.5%. גם במאי נמשכה המגמה החיובית בשוקי המניות בזירת המט"ח, האינדקס הדולרי (DXY) ירד ב-0.9% במהלך הרבעון הראשון של 2023. בין היתר גרמו לכך ההערכות כי בעוד שהריסון המוניטרי בארה"ב צפוי להגיע לסיומו תוך פרק זמן קצר, הבנק המרכזי האירופאי (ECB) צפוי להמשיך עם הקשחת התנאים המוניטריים, מפאת האינפלציה הגבוהה בגוש. בישראל, השקל נחלש במהלך הרבעון בכ-2.7% כנגד הדולר האמריקאי וב-4.8% כנגד האירו.

בחודשים האחרונים קידמה הממשלה תכנית לביצוע שינויים במערכת המשפט שעוררה מחאה ציבורית. לאחרונה מתנהלים דיונים שמטרתם גיבוש הסכמה רחבה באשר לשינויים המוצעים. בשלב זה קיימת אי וודאות באשר לשינויים שיבוצעו, השפעתם על הכלכלה הישראלית וכנגזרת מכך, על מצב קרנות הפנסיה. לאור זאת, אין ביכולתה של ההנהלה בשלב זה לאמוד את ההשפעות האמורות, ככל שתהיינה.

6.2 השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה -

אין

6.3 חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון -

תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" (פרסום מגבלת עלות ניהול חיצוני במסגרת הצהרה מראש של משקיע מוסדי על מדיניות ההשקעה שלו, הקמת סל השקעה עוקב מדדים ודיווחים לוועדת השקעות אודות דמי ניהול משתנים שנגבו)

בהמשך לתיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 (להלן: "התקנות") מיום 16 באוגוסט 2022, תיקנה רשות שוק ההון את סעיף 9 שבפרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" (להלן: "החוזר המאוחד"), וקבעה את ההוראות שחלות על מסירת דיווחים לוועדת השקעות בכל הנוגע לתשלום של הוצאות ישירות המהוות דמי ניהול משתנים (מרכיב עמלת הניהול החיצוני אשר נגזר מתשואת הנכסים שבעדם נגבית העמלה האמורה).

7. תוצאות הפעילות

7.1 נכסים נטו לפני סיוע (במיליוני ש"ח)

סעיף	מרס 2023	התפלגות נכסים	דצמבר 2022	התפלגות נכסים	מרס 2022	התפלגות נכסים	אחוז השינוי מרס 2023 דצמבר 2022
רכוש שוטף	8,731	3.8%	9,053	3.9%	9,759	3.8%	(3.6%)
אג"ח מיועדות ²	88,943	38.7%	89,576	40.5%	100,249	38.7%	(0.7%)
נירות ערך לא סחירים	30,111	13.1%	28,422	10.2%	25,143	13.1%	5.9%
נירות ערך סחירים	81,779	35.6%	81,743	36.7%	90,776	35.6%	0.0%
פיקדונות והלוואות	17,906	7.8%	18,390	7.5%	18,505	7.8%	(2.6%)
מקרקעין	294	0.1%	297	0.1%	273	0.1%	(1.0%)
הבטחת המדינה	31	0.0%	34	0.0%	-	0.0%	(8.8%)
נכסים אחרים (כולל סיוע גיל הפרישה לנשים)	4,880	2.1%	4,871	2.3%	5,689	2.1%	0.2%
התחייבויות פיננסיות	(2,957)	(1.3%)	(3,016)	(1.2%)	(2,985)	(1.3%)	(2.0%)
סך הכל	229,717	100.0%	229,370	100.0%	247,410	100.0%	0.2%

² שיעור האחזקה באג"ח מיועדות בשווי הוגן.

7.2 התחייבויות (במיליוני ש"ח)

סעיף	מרס 2023	מרס 2022	דצמבר 2022	אחוז שינוי מרס 2023 מרס 2022 דצמבר 2022
התחייבויות צבורות	401,610	445,328	403,761	(1.0%)
התחייבויות פנסיוניות בשל זכויות הצפויות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים	6,333	8,733	5,774	9.7%
סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות	407,943	454,061	409,535	(0.4%)
סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון	(24,675)	(38,860)	(28,249)	(12.6%)
סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בעתיד	-	(14,826)	-	0.0%
סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבגינם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה וצפויה להשקיע בהן בעתיד	(16,174)	-	(15,145)	6.8%
אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי	(137,377)	(152,965)	(136,771)	0.4%
סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי	229,717	247,410	229,340	0.1%

סעיף	מרס 2023	מרס 2022	דצמבר 2022	אחוז שינוי מרס 2023 מרס 2022 דצמבר 2022
יתרת גרעון בסוף תקופת המאזן הקודמת (לפני סיוע)	(205,890)	(275,877)	(275,877)	(25.4%)
התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות	(2,979)	(1,763)	(646)	-
השפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון	6,079	32,218	73,119	(91.7%)
שינויים אחרים בהנחות ובשיטות	-	-	(2,486)	-
יתרת גרעון בסוף תקופת המאזן	(202,790)	(245,422)	(205,890)	(1.5%)

7.3 דוח הכנסות (הפסדים) (במיליוני ש"ח)

סעיף	ינואר- מרס 2023	ינואר- מרס 2022	אחוז שינוי מרס 2023 מרס 2022
ממזומנים ושווי מזומנים	71	81	-
מאג"ח מיועדות	382	(4,167)	-
מניירות ערך אחרים שאינם סחירים	1,189	321	+
סך הכל מניירות ערך שאינם סחירים	1,571	(3,846)	-
מאג"ח סחירות	94	(3,446)	-
ממניות סחירות	2,403	(992)	-
סך הכל מניירות ערך סחירים	2,496	(4,438)	-
מפיקדונות והלוואות	123	(231)	-
ממקרקעין ורכוש קבוע	(2)	2	-
הבטחת תשואה	(3)	-	-
הכנסות אחרות	12	3	+
סך הכל	4,268	(8,429)	+

7.4 דוח הוצאות (באלפי ש"ח)

הוצאות הנהלה וכלליות

סעיף	ינואר עד מרס 2023	ינואר עד מרס 2022	גידול (קיטיון)	אחוז שינוי
שכר ונלוות	27,671	29,546	(1,875)	(6.3%)
שינוי בהתחייבות להטבות לעובדים	-	(2,702)	2,702	100.0%
סך הכל שכר	27,671	26,844	827	3.1%
הוצאות תפעול	15,629	13,977	1,652	11.8%
הוצאות מחשוב - חטיבת המחשוב	12,980	15,107	(2,127)	(14.1%)
סך הכל הוצאות	56,280	55,928	352	0.6%
השתתפות בהוצאות ודמי ניהול מקופות גמל	(4,414)	(4,743)	329	(6.9%)
סך הכל הוצאות נטו	51,866	51,185	681	1.3%

7.5 ניתוח השקעות

- יתרת הנכסים ליום 31 במרס 2023 הסתכמה ב-229.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-229.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, גידול בשיעור של כ-0.13%. הגידול בנכסים נובע בעיקר מהכנסות משוק ההון שקוזזו כמעט במלואן על ידי מימוש השקעות לצורך מימון תשלומים לעמיתים.
- יתרת אגרות החוב המיועדות ליום 31 במרס 2023 הסתכמה בכ-88.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-89.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, קיטון בשיעור של כ-0.78%. אגרות החוב המיועדות מהוות כ-38.7% מסך הנכסים ושיעור תרומתן לרווח הינו כ-9%.
- יתרת ניירות ערך שאינם סחירים ליום 31 במרס 2023 הסתכמה בכ-30.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-28.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, גידול בשיעור של כ-5.6%. הגידול נובע בעיקר מ-1.2 מיליארד ש"ח רווח שנובע בעיקרו מעליה בשער החליפין של הדולר והאירו בתוספת של כ-0.5 מיליארד ש"ח מקניות נטו. ניירות ערך שאינם סחירים מהווים כ-13.1% מסך הנכסים ושיעור תרומתם לרווח הינו כ-28% מההכנסות.
- יתרת אגרות חוב ממשלתיות סחירות ליום 31 במרס 2023 הסתכמה בכ-40.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-37.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, גידול של כ-7.7% הנובע בעיקר מקניות נטו של כ-2.8 מיליארד ש"ח. אגרות חוב ממשלתיות סחירות מהוות כ-17.7% מסך הנכסים ושיעור תרומתן לרווח הינו כ-0.8% מההכנסות.
- יתרת אגרות חוב קונצרניות סחירות ליום 31 במרס 2023 הסתכמה בכ-5.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-5.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, גידול של כ-3.8% הנובע בעיקר מהשקעות חדשות בניכוי מימושים של כ-0.1 מיליארד ש"ח. אגרות חוב קונצרניות סחירות מהוות כ-2.4% מסך הנכסים ושיעור תרומתם לרווח הינו כ-1.4% מההכנסות.
- יתרת מניות וניירות ערך סחירים אחרים ליום 31 במרס 2023 הסתכמה בכ-35.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-38.8 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2022, קיטון של 7.7% הנובע בעיקר ממימוש השקעות לצורך מימון התשלומים לעמיתים בסך של כ-5.4 מיליארד ש"ח ובקיזוז רווח משוק ההון של כ-2.4 מיליארד ש"ח שנבע בעיקר מהעליה במדדי המניות בחו"ל. מניות וניירות ערך סחירים אחרים, מהווים כ-15.6% מסך הנכסים ושיעור תרומתם לרווח הינו כ-56.2% מההכנסות.
- יתרת פיקדונות והלוואות ליום 31 במרס 2023 הסתכמה בסך של כ-17.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-18.3 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2022, קיטון של כ-2.2% הנובע בעיקר מפירעונות לצורך מימון התשלומים לעמיתים בסך של כ-0.6 מיליארד ש"ח ובקיזוז רווח משוק ההון של כ-0.1 מיליארד ש"ח. פיקדונות והלוואות מהווים כ-7.8% מסך הנכסים ושיעור תרומתם לרווח הינו כ-2.9% מההכנסות.
- יתרת המזומנים והחייבים ליום 31 במרס 2023 הסתכמה בכ-8.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-9.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, קיטון של 3.3%. מזומנים ויתרות חובה מהווים כ-3.9% מסך הנכסים ושיעור תרומתם לרווח הינו כ-2.0% מההכנסות.

7.6 איזון אקטוארי בקרנות

ליום 31 במרס 2023, לאחר רישום כל יתרת הסיוע הממשלתי שטרם שולם ורישום חלק מכרית הביטחון, הקרנות מאוזנות.

7.7 ההתחייבות האקטוארית

הדוח ליום המאזן נערך בהתאם לאמור במכתב שהופנה למשנה לממונה על שוק ההון בטוח וחסכון, מיום 13 באפריל 2008, המפרט את שיטת העדכון האקטוארי הנדרש בדוחות ביניים ביחס לדוח השנתי האחרון, ההערכות המצ"ב בוצעו באופן הבא: על בסיס תזרימי תשלומי הקרן נטו וגביית דמי הגמולים נטו כפי שהיו במאזני הקרנות ליום 31/12/2022.

התזרימים הותאמו ליום המאזן. הופחתו מהתזרימים החודשים ינואר-מרס 2023.

התזרימים מודדו בהתאם לשיעור שינוי המדד מהמדד בגין חודש 11/2021 (פורסם ביום 15/12/2021) למדד בגין החודש שקדם למועד המאזן (המדד הידוע האחרון במועד המאזן).

שיעורי הריבית חסרת הסיכון – שיעורי הריבית צמודי מדד שפורסמו ע"י החברה המצטטת בסמוך ליום המאזן.

נתוני הנכסים כפי שהתקבלו ליום המאזן.

השינוי בגירעון בתקופת הדוח נובע בעיקר מהשפעות התשואה והשינוי בווקטור הריביות על הנכסים ועל ההתחייבויות הפנסיוניות.

7.8 שכר ממוצע במשק (שמ"ב)

במהלך הרבעון הנוכחי אומדן השמ"ב (ממוצע ריאלי של נתוני השמ"ב ב-12 החודשים האחרונים אשר משמש לחישוב הקצבה בפרישה) ירד ריאלית בכ- 0.2% (נומינלי עלה ב 0.9%). אין בירידה זו להצביע על המשך מגמה של התפתחות אומדן השמ"ב הריאלי בשנה הקרובה.

7.9 אופן חישוב הסיוע לקרנות

כפי שפורט בדוחות הכספיים השנתיים של הקרנות ליום 31 בדצמבר 2022, קיימות סוגיות בנושא אופן חישוב הסיוע הממשלתי לקרנות, הנמצאות בדיון בין הקרנות לבין משרד האוצר. נכון למועד פרסום הדוח הרבעוני, לא הסתיים בירור הסוגיות כאמור.

7.10 העלאת גיל פרישה לנשים

בשל דחיית ההעלאה של גיל פרישה לנשים משנת 2012, נוצר גירעון שחייב ביצוע איזון והפחתת זכויות לעמיתים, בשל תוספת התחייבויות לקרנות של כ-5 מיליארד ש"ח. ההחלטה על האיזון התקבלה בשנת 2018 והפחתת הקצבאות נדחתה מספר פעמים בשל הכוונה להעלות את גיל הפרישה לנשים והקושי לבצע זאת בשל המצב הפוליטי.

ביום 4 בנובמבר 2021 אישרה הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021-ו-2022), התשפ"א-2021 ובכלל זה את פרק ה' הקובע את העלאת גיל הפרישה לנשים באופן מדורג עד לגיל 65.

ביום 8 בנובמבר 2021 פנה המנהל המיוחד של הקרנות לממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר בבקשה להפעיל את סמכותו בהתאם לסעיף 78 לחוק הפיקוח ובהתאם לסעיף 64 לתקנון האחיד על מנת לפעול בשינוי מהנחיית הממונה על שוק ההון שניתנה ביום 14 ביוני 2018 ולא לבצע הפחתה של זכויות פנסיונרים, מבטחים, שארים וזכויות אחרות שמשלמות הקרנות בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מאי העלאת גיל הפרישה לנשים וזאת החל ממועד קבלת האישור.

ברקע פנייתו של המנהל המיוחד, כאמור, עומד מכתבו של החשב הכללי במשרד האוצר למנהל המיוחד מיום 28 באוקטובר 2021, בו הודיע החשב הכללי כי לאור ההעלאה הצפויה בגיל הפרישה לנשים ולנוכח הפער שייותר בהתחייבויות הקרנות הוותיקות שבהסדר, ככל שהפער האמור כרוך במצב שבו הקרנות האמורות נמצאות בגירעון אקטוארי, בנטרול התחייבויות המכוסות על ידי כרית הביטחון, ובמטרה לאזן את הגירעון האמור, הרי שעל דעת הממונה על התקציבים, המדינה תעביר את סך הסיוע הממשלתי השנתי לקרנות בשנים 2022 עד 2035, לאחר יום 30 בספטמבר של כל שנה.

דחית מועד העברת הסיוע, בהתאם למפורט במכתבו של החשב הכללי, תביא לכך ששווי ההוגן יעלה, מה שיביא להפחתת הגירעון המצרפי הצפוי של הקרנות. (יצוין עוד כי החשב הכללי ביקש כי עד ליום 30 בספטמבר 2022 יועבר אליו ולממונה על התקציבים עותק ממאזן האקטוארי המעודכן של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר ליום 31 בדצמבר 2021, כפי שהועבר לבחינת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון). ההשפעה המצרפית של דחית גיל הפרישה, ודחית מועד העברת הסיוע, בהתאם לתנאים שנקבעו לכך, צפויות להביא לכך שהגירעון המצרפי הצפוי של כל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר יהיה בשיעור הנמוך מ-0.65% מסך כל התחייבויות הקרנות, ולכן, בהתאם לקבוע בסעיף 65.ג. לתקנון האחיד, ניתן להורות על ביטול הפחתת הזכויות לעמיתי הקרנות.

לפיכך ביום 8 בנובמבר 2021 ניתן אישור על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, כי החל מיום זה לא יופחתו קצבאות או זכויות אחרות שמשלמות הקרנות. בהמשך לפנייה של הקרנות למשרד האוצר בסוף יוני 2022, ביום 21 ביולי 2022 הוצגו לחשב הכללי, לממונה על התקציבים ולרשות שוק ההון המאזן האקטוארי המעודכן של כל הקרנות שבהסדר ליום 31 בדצמבר 2021 וכן חישובי תרחישים למצב הגירעון בקרנות, כפי שנקבע במכתבו של החשב הכללי מיום 28 באוקטובר 2021.

בעקבות ההצגה של התרחישים הוסכם עם משרד האוצר על דחיית המועד להעברת הסיוע, כמפורט במכתב. שווי הסיוע במאזן הקרנות יחושב ויוצג בדוחות הכספיים האקטואריים של הקרנות לפי המתווה המפורט במכתב החשב הכללי. עוד סוכם כי במקרה שיחול שיפור משמעותי באיזון האקטוארי של הקרנות, תידון מחדש נחיצות ההסדר והצורך בהמשך דחיית מועד תשלומי הסיוע.

7.11 סיוע ממשלתי

סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות והבטחת תשואה

שווי הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות (להלן-ערך הסובסידיה) שנרשם בדוחות הינו על-פי הוראות הממונה על שוק ההון בחוזר פנסיה 2006-3-4 מיום 14 ביוני 2006, בהתאם להפרש שבין תשואות כל האג"ח המיועדות ("מירון" ו"ערד") לבין ווקטור הריביות.

הנפקת אג"ח מיועדות מסוג ערד, הופסקה החל מיום 1.10.2022.

ביום 4 בנובמבר 2021 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021 (להלן – "חוק ההתייעלות הכלכלית"). פרק ג' לחוק ההתייעלות הכלכלית, שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה, קובע כי מנגנון איגרות החוב המיועדות לקרנות הפנסיה החדשות ולקרנות הפנסיה הוותיקות יוחלף במנגנון חדש של הבטחה להשלמת תשואה (להלן – "מנגנון השלמת תשואה").

במסגרת הפרק האמור נקבע כי 30% מנכסי קרנות הפנסיה, אשר עד לחקיקת חוק ההתייעלות הכלכלית הושקעו באיגרות חוב מיועדות, ייהנו מזכאות להבטחת תשואה שנתית בשיעור של 5.15% (צמודה למדד).

8. תשואות קרנות הפנסיה (נומינלי ברוטו)

תשואה נומינלית ברוטו של קרנות הפנסיה

שנת 2022			ינואר עד מרס 2023			עליית מדד המחירים בתקופה
5.3%			1.1%			
תשואת תיק חופשי (ללא סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	תשואת נכסי השקעה (ללא סיוע ממשלתי ישיר)	תשואה כוללת (כולל סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	תשואת תיק חופשי (ללא סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	תשואת נכסי השקעה (כולל מיועדות ללא סיוע ממשלתי ישיר)	תשואה כוללת (כולל סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	
(6.42%)	(8.25%)	(10.09%)	2.66%	1.78%	1.42%	מבטחים
(6.84%)	(8.65%)	(10.10%)	2.72%	1.80%	1.38%	מקפת
(8.91%)	(9.78%)	(11.99%)	3.95%	2.51%	1.22%	ק.ג.מ
(9.74%)	(9.50%)	(7.41%)	3.53%	2.40%	1.74%	בנין
(9.87%)	(9.92%)	(9.06%)	3.82%	2.50%	1.24%	חקלאים
(8.27%)	(7.51%)	(10.49%)	3.19%	1.92%	1.02%	אגד
(9.58%)	(10.28%)	(12.10%)	4.04%	2.50%	1.42%	הדסה
(6.86%)	(8.64%)	(9.14%)	2.74%	1.76%	0.72%	נתיב
(6.89%)	(8.56%)	(10.42%)	2.86%	1.89%	1.35%	תשואה כוללת

9. השפעת גורמים חיצוניים

התחייבויות תלויות ותביעות:

בתקופת הדוח לא חלו שינויים בהתחייבויות התלויות והתביעות כפי שפורטו בדוחות הכספיים השנתיים פרט למצוין בדוח הכספי הרבעוני.

10. בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח של הממונה, יחתמו המנהל המיוחד ומנהלת חטיבת הכספים, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי והבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקורות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק" Sarbanes-Oxley שנחקק בארצות-הברית.

הוראות סעיף 302 בדבר האחריות לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי מתבצעות עבור הדוחות רבעוני החל מהדוחות הכספיים של שנת 2008.

הוראות סעיף 404 בדבר האחריות לבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי מתבצעות עבור דוחות שנתיים החל מהדוחות הכספיים של שנת 2011.

במסגרת היישום של הוראות סעיף 404 ביצעה הנהלת הקרנות שבהסדר, החל משנת 2009 מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על המתודולוגיות המקובלות, תוך שימוש במודל הבקרה של (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) COSO.

הקרנות ביצעו, על-פי הדרישות, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של הבקורות העיקריות.

הקרנות ביצעו על-פי המתודולוגיות המקובלות, עדכון למיפוי ולתיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים, לרבות לתהליכים מהותיים חדשים.

הערכת הבקורות והנהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הקרנות, בשיתוף המנהל המיוחד ומנהלת חטיבת הכספים של הקרנות, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה. על בסיס הערכה זו, המנהל המיוחד ומנהלת חטיבת הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה הינם אפקטיביים על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שקרנות הפנסיה נדרשות לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 במרס 2023 לא ארע כל שינוי בבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי.

אפי סנדרוב

המנהל המיוחד

30 במאי 2023

תאריך אישור הדוח:

הצהרת המנהל המיוחד

אני אפי סנדרוב, המנהל המיוחד, מצהיר כי:

סקרתי את הדוח הרבעוני של קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "קרן הפנסיה") ליום 31 במרס 2023 (להלן: "הדוח").

1. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

3. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן-

א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-

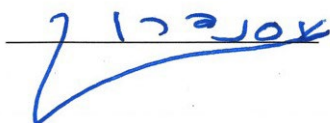
ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לוועדת המנהלה ולוועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

30 במאי 2023

הצהרת מנהלת הכספים

אני רוויטל פיאדה היכל, מצהירה כי:

סקרתי את הדוח הרבעוני של קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "קרן הפנסיה") ליום 31 במרס 2023 (להלן: "הדוח").

1. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

3. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן-

א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לוועדת המנהלה ולוועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

רוויטל פיאדה היכל
מנהלת חטיבת הכספים

30 במאי 2023

קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ
(בניהול מיוחד)
קרן פנסיה לעמיתים ותיקים

דוחות כספיים ביניים ליום 31 במרס 2023
בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

5.....	מאזנים.....
7.....	דוחות הכנסות והוצאות.....
8.....	דוחות תנועה בקרן הפנסיה.....
9.....	ביאורים לדוחות כספיים ביניים.....
9.....	ביאור 1 - כללי.....
9.....	ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית.....
9.....	ביאור 3- שערי החליפין וההצמדה.....
10.....	ביאור 4 - ההתחייבויות הפנסיוניות.....
11.....	ביאור 5: - התחייבויות תלויות ותביעות.....
13.....	ביאור 6 - הוצאות הנהלה וכלליות.....

**דוח סקירה של רואה החשבון המבקר לעמיתים של
קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)**

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ -בניהול מיוחד (להלן - "הקרן"), הכולל את המאזן התמציתי ליום 31 במרס 2023 ואת הדוחות התמציתיים על הכנסות והוצאות והתנועה בקרן הפנסיה לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך.

ההנהלה אחראית לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלה, בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "דיווח כספי לתקופות ביניים", בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון לגבי קרנות פנסיה ותיקות להן מונה מנהל מיוחד (להלן-"הנחיות הממונה") ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (להלן - "התקנות"). אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה (ישראל) 2410 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחויבים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, בהתאם להנחיות הממונה ובהתאם לתקנות.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים כדלקמן:

- א. לאמור בביאור 4 לדוחות כספיים ביניים אלו ולביאורים א' ו-13 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2022 בדבר התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי ולדוח האקטואר המצורף. גרעון קרן לפני הסיוע הממשלתי מסתכם ליום המאזן בכ- 28,622 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2022 בכ- 29,266 מיליון ש"ח). אומדן הסיוע הממשלתי ליום 31 במרס, 2023 מכסה את מלוא סכום הגרעון.
- ב. לאמור בביאור 5 לדוחות כספיים אלו בקשר להתפתחות תביעות ותלויות מביאור 18 לדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הקרן ליום 31 בדצמבר 2022 ועדכונים חדשים.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל אביב, 30 במאי 2023

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
2022	2022	2023	
מבוקר		בלתי מבוקר	
		אלפי ש"ח	
			נכסים
			רכוש שוטף
1,273,516	1,645,296	1,334,871	מזומנים ושווי מזומנים
102,601	*50,007	92,567	חייבים ויתרות חובה
<u>1,376,117</u>	<u>1,695,303</u>	<u>1,427,438</u>	
			השקעות
			אגרות חוב מיועדות שהונפקו לקרן:
13,176,338	12,939,998	13,327,565	עלות מתואמת
4,362,600	6,791,822	4,129,879	סבסוד ממשלתי
<u>17,538,938</u>	<u>19,731,820</u>	<u>17,457,444</u>	
6,075,715	5,330,521	6,451,548	ניירות ערך שאינם סחירים
15,659,811	17,496,839	15,611,279	ניירות ערך סחירים
3,890,448	3,909,251	3,794,215	פקדונות והלוואות
29,402	28,469	28,457	מקרקעין
<u>43,194,314</u>	<u>46,496,900</u>	<u>43,342,943</u>	סך כל ההשקעות
			סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת
736,000	865,000	739,000	גיל הפרישה לנשים
<u>45,306,431</u>	<u>*49,057,203</u>	<u>45,509,381</u>	סך כל הנכסים
			בניכוי - התחייבויות אחרות
2,096	2,122	4,296	מעסיקים
223,877	*227,175	241,393	התחייבויות שוטפות אחרות
172,729	151,040	147,967	חוזים עתידיים ובטחונות
1,767	21,152	1,719	התחייבויות בשל סיום יחסי עובד-מעביד
<u>400,469</u>	<u>401,489</u>	<u>395,375</u>	סך כל ההתחייבויות
<u>44,905,962</u>	<u>48,655,714</u>	<u>45,114,006</u>	סך כל הנכסים, נטו

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

* סווג מחדש ראה ביאור 2 ב'.

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
2022	2022	2023	
מבוקר		בלתי מבוקר	
		אלפי ש"ח	
-	-	-	התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (ביאור 5)
69,074,000	76,991,000	68,868,000	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
-	(3,194,000)	-	סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
(3,207,000)	-	(3,274,000)	סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבשלהם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה, שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
(16,179,038)	(18,510,286)	(16,288,994)	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
(4,782,000)	(6,631,000)	(4,191,000)	סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון
44,905,962	48,655,714	45,114,006	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי
(41,281,000)	(41,281,000)	(29,266,000)	גרעון אקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי
(436,000)	(278,000)	(410,000)	יתרת גרעון לתחילת תקופת הדוח
12,383,000	5,567,000	1,054,000	התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות
68,000	-	-	השפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון
(29,266,000)	(35,992,000)	(28,622,000)	שינויים אחרים בהנחות ובשיטות
			יתרת גרעון לסוף תקופת הדוח
			<u>סיוע ממשלתי עתידי</u>
			סיוע ממשלתי עתידי לפני שינוי בריביות ההיוון:
7,302,000	7,822,000	4,291,000	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהונפקו לקרן
-	3,878,000	-	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן
4,370,000	-	3,272,000	סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבשלהם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה, שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
19,442,000	19,882,000	16,446,000	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
839,000	894,000	746,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל פרישה לנשים
4,782,000	6,631,000	4,191,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין כרית ביטחון
(7,469,000)	(3,115,000)	(324,000)	השפעת השינוי בריביות ההיוון על הערכת הסיוע הממשלתי עתידי
29,266,000	35,992,000	28,622,000	יתרת גרעון בסוף שנת הדוח לאחר ניכוי סיוע ממשלתי
-	-	-	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי ויתרת גרעון
44,905,962	48,655,714	45,114,006	הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

רויטל פיאדה היכל
מנהלת חטיבת הכספים

אפי סנדרוב
המנהל המיוחד

30 במאי 2023
תאריך אישור הדוחות
הכספיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
	2022	2023	
מבוקר		בלתי מבוקר	
		אלפי ש"ח	
			הכנסות (הפסדים)
61,482	13,754	11,430	ממזומנים ושווי מזומנים
			מהשקעות:
(2,083,761)	(777,932)	308,827	מניירות ערך שאינם סחירים, נטו
(2,186,710)	(901,298)	459,150	מניירות ערך סחירים, נטו
(19,979)	(61,627)	7,768	מפיקדונות והלוואות
2,367	377	(542)	ממקרקעין
(4,288,083)	(1,740,480)	775,203	
1,281	413	430	הכנסות אחרות, נטו
(4,225,320)	(1,726,313)	787,063	סך כל ההכנסות (הפסדים)
			הוצאות
10,652	7,354	7,469	הוצאות הנהלה וכלליות (ביאור 6)
(751)	(194)	(180)	בניכוי - השתתפות בהוצאות
9,901	7,160	7,289	סך כל ההוצאות, נטו
(4,235,221)	(1,733,473)	779,774	עודף הכנסות (הפסדים) נטו - עובר לדוחות תנועה בקרן הפנסיה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לתחילת תקופה
	2022	2023	
מבוקר	2022	2023	בלתי מבוקר
			אלפי ש"ח
50,960,044	50,960,044	44,905,962	
			תוספות לנכסים
			דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים עבור:
411,478	102,890	98,278	פנסיית יסוד ומקיפה
(4,235,221)	(1,733,473)	779,774	עודף הכנסות (הוצאות) נטו - עובר מדוחות הכנסות והוצאות
			תקבולים אחרים והעברות
77,711	-	-	סיוע שנתקבל או נצבר בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
405,380	-	-	מקדמות בגין סיוע ממשלתי
38,309	10,750	11,630	תקבולים בגין פרישה מוקדמת
64,416	12,975	23,004	תקבולים בגין פנסיות משותפות והיוון שינוי בגין התחייבות לסיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל פרישה לנשים
(153,000)	(24,000)	3,000	סך הכל תוספות (גרועות) לנכסים, תקבולים אחרים והעברות
(3,390,927)	(1,630,858)	915,686	
			תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות
(2,555,396)	(637,782)	(682,701)	לגמלאים, נכים ושירים, נטו
(41,584)	(12,763)	(13,372)	החזרים לעמיתים שפרשו, נטו
(65,780)	(22,697)	(10,748)	העברות לקרנות פנסיה, בעיקר בגין פנסיות משותפות והיוון
(395)	(230)	(821)	החזרים למעסיקים ולאחרים
(2,663,155)	(673,472)	(707,642)	סך הכל תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות
(6,054,082)	(2,304,330)	208,044	תוספות (קטיון) לנכסים, נטו
44,905,962	48,655,714	45,114,006	סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לסוף תקופה

הביאורים המוצגים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

ביאור 1 - כללי

דוחות כספיים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 31 במרס 2023 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך (להלן- דוחות כספיים ביניים).
יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים של הקרן ליום 31 בדצמבר 2022 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולביאורים אשר נלוו אליהם (להלן- הדוחות הכספיים השנתיים).

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. הדוחות הכספיים ביניים נערכו על פי כללי החישוב והדיווח כמתחייב לצורך עריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, בהתאם להוראות הממונה על רשות ההון, ביטוח וחיסכון שבמשרד האוצר ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) התשכ"ד-1964.
הדוחות הכספיים ערוכים לפי כללי החשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות הממונה ובתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים.

ב. מספרי השוואה סווגו מחדש על מנת לשקף בהם את ההגה של חלקה היחסי של הקרן בעלויות "עמיתים טק" לפיתוח תשתית למתן שירותים לקרן בתקופת הדוח כך שסכום של 4,307 אלפי ש"ח סווג מסעיף השקעה בחברה קשורה לסעיף זכאים ויתרות זכות ליום 31 במרס 2022.

ביאור 3 - שערי החליפין וההצמדה

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושער החליפין היציג של דולר ארה"ב ושיעורי השינוי שחלו בהם:

שער החליפין היציג של הדולר – בש"ח	המדד הידוע בנקודות ¹	ליום
3.615	243.4	31.03.2023
3.176	231.4	31.03.2022
3.519	240.8	31.12.2022
%	%	שיעורי השינוי בתקופה
2.73	1.08	31 במרס 2023 (3 חודשים)
2.12	1.18	31 במרס 2022 (3 חודשים)
13.15	5.29	31 בדצמבר 2022 (שנתי)

א. הערכת ההתחייבות האקטוארית

- ההתחייבויות הפנסיוניות ליום 31 במרס 2023, הינן בהתאם לחישוב האקטוארי שבוצע על ידי ויקטוריה פטשניקוב ושמבוסס על הדוח האקטוארי ליום 31 בדצמבר 2022.
- ההתחייבויות הפנסיוניות מחושבות לפי ריבית היוון על פי טבלת ריביות משתנה לאורך השנים בהתאם לתשואת אג"ח ממשלתיות שנבחרו כמדגם מייצג, אשר משקפות תשואות חסרות סיכון הצפויות לאורך התקופה להלן:
1. הערכת ההתחייבויות הפנסיוניות וההכנסות מדמי גמולים עתידיים חושבו על בסיס התזרימים אשר שימשו לחישוב ההתחייבויות האקטואריות של מאזן הקרן ליום 31 בדצמבר 2022. לצורך התאמת הנתונים לתום התקופה המדווחת, בוצעו התאמה ומידוד של התזרימים הנ"ל ליום 31 במרס 2023.
 2. השינוי בגרעון בתקופה נובע בעיקר מהשפעות התשואה והשינוי בווקטור הריביות על הנכסים וההתחייבויות הפנסיוניות.

ב. איזון הקרן

ליום 31 במרס 2023, לאחר רישום כל יתרת הסיוע הממשלתי שטרם שולם ורישום חלק מכרית הביטחון, הקרנות מאוזנות.

אלמלא הסיוע הממשלתי שהקרן צפויה לקבל לפי הוראות החוק, היה לה גרעון אקטוארי שגובהו נאמד בסך של כ- 28,622 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2022 סך של כ- 29,266 מיליון ש"ח). מרבית השינוי בגרעון זה נובע מהשינוי בווקטור הריביות ומתשואה שהושגה בפועל מהשקעות הקרן לעומת התשואה החזויה.

ג. אופן הקצאת הסיוע

במאזן האקטוארי הוקצה הסיוע כך ששיעור הגרעון לפני השימוש בכרית הביטחון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו הוא זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. שיטת חלוקה זו היא בתיאום ואישור הממונה על רשות ההון, ביטוח וחסכון.

ד. כרית ביטחון לקרנות

כאמור בביאור 13 לדוחות הכספיים השנתיים, קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר זכאיות לכרית ביטחון, אשר מעמידה להן המדינה, ואשר נועדה להגן על עמיתי וגמלאי הקרנות מפני תנודתיות בתשואות חסרות סיכון.

אופן חלוקת הסכומים מכרית הביטחון לכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר, נעשית כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו, הוא זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר.

בהתאם לאמור בחוק, השווי ההוגן ליום 31 במרס 2023 של תקרת כרית הביטחון לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר המחושב על פי שוויה העתידי במועד אזילת ההון, בהנחה שהסכומים מתוך כרית הביטחון ישולמו כנגד התשלומים השוטפים של הקרנות, מהוון בווקטור הריבית הוא כ- 51,238 מיליון ש"ח, מתוך סכום זה נרשם סך של כ- 4,191 מיליון ש"ח לצורך האיזון האקטוארי של הקרן.

- בהתאם לקבוע בסעיף 78טו(ג) לחוק, מחשבים את סכום הכרית באופן הבא:
- (א) צבירת העבר- סעיפים קטנים (1) עד (4) קובעים את אופן החישוב של הסכום שהצטבר משנת 2009 ועד מועד המאזן של הגירעון שנוצר בשל הפרש בין ריבית חסרת סיכון לבין ריבית שנתית צמודה למדד של 4% ובגין אותה התקופה.
 - (ב) צבירת העבר מכרית הביטחון, נכון ליום המאזן, עומדת על סך של 13,705 מיליון ש"ח.
 - (ג) צבירת העתיד- סעיף קטן (5) קובע את אופן החישוב של הסכום שייצבר בגין העתיד, מהשנה שלאחר שנת המאזן ועד מימוש מלוא התחייבויות הקרנות לעמיתיהן.
 - (ג) סעיף קטן (6) קובע את אופן החישוב של קיזוז הסכומים שיתקבלו במסגרת מימוש כרית הביטחון. נכון למועד המאזן, טרם התקבל סכום כלשהו במסגרת מימוש כרית הביטחון. הסכומים אמורים להתקבל לאחר אזילת נכסי הקרנות וכנגד התשלומים לעמיתים.

סכום הכרית שנרשם בדוחות הכספיים הוא הנמוך מבין שלושת אלה:
גובה הגירעון 4,191 מיליון ש"ח, תקרת כרית הביטחון (הסכום המיוחס לקרן מתוך תקרה בסך 51,238 מיליון ש"ח של כל שמונה הקרנות שבהסדר), והסכומים בגין צבירת העבר 13,705 מיליון ש"ח בצירוף צבירת העתיד, כהגדרתם לעיל.

ביאור 5: - התחייבויות תלויות ותביעות

בתקופת הדוח חלו עדכונים בחלק מההליכים המשפטיים שנזכרו בביאור מס' 18 לדוחות הכספיים השנתיים, כמפורט להלן:

א. תביעת יהושע לדור נ' עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות – בקשה להכיר בתביעה כייצוגית (הוגשה כנגד מבטחים)(ביאור 18 ג):

מועד הדיון בבג"ץ נקבע ליום 12 ביוני 2023 ביחד עם עתירת חרזי.

ב. בקשת שלמה הלוי ואברהם חביב לאישור תובענה כנגד מבטחים כתובענה ייצוגית (הוגשה כנגד מבטחים קיימת השפעה על כלל הקרנות)(ביאור 18 ד):

הדיון שהיה קבוע ליום 15 בפברואר 2023 בוטל לבקשת הצדדים בשל מ"מ שמתנהל ביניהם להסדר פשרה בתביעה ייצוגית. המו"מ בין הצדדים טרם הבשיל להסכם פשרה.

ג. ת"צ 22577-09-18 צדק פיננסי וד"ר הראל פרימק נ' מבטחים (הוגשה כנגד מבטחים קיימת השפעה על כלל הקרנות)(ביאור 18 ה):

ביום 1 במאי 2023 נתן בית הדין האזורי פסק דין אשר דחה את הבקשה להגיש תובענה ייצוגית כנגד מבטחים בעניין איתור יורשי עמיתים שנפטרו וחייב את המבקשים בהוצאות בסך של 10,000 ש"ח.

בית הדין קבע כי קיים קושי עם קיום עילת תביעה אישית של המבקשים (לרבות של מר הראל פרימק, יו"ר צדק פיננסי שהגיש את הבקשה כיורש של סבתו, שהיתה מבוטחת במבטחים במשך 3 חודשים בשנות ה-70) וכי לא הונחה תשתית ראייתית מספקת מטעם המבקשים לכך שמבטחים הפרה את תקנות האיתור והדין הקיים.

ד. אמיר שגב ואח' נ' מבטחים (הוגשה כנגד כלל הקרנות)(ביאור 18 ז):

דיון בבקשת האישור נקבע ליום 25 ביוני 2023.

ה. ששון עטרי ואברהם גרינפלד נ' מבטחים ואח' (הוגשה כנגד כלל הקרנות)(ביאור 18 ח):

ביום 12 במרס 2023 ניתנה החלטת בית הדין האזורי לפיה נדחתה הבקשה לתיקון כתב התביעה ולהוספת מבקשים. בהחלטה צוינה העובדה כי ממילא ההחלטה שתינתן בתביעת עטרי וגרינפלד (שבוטחו במקפת) תחול על כולם, וכי המטרה בהוספת המבקשים היא להוסיף נפח לתביעה על מנת להשליך על גמול התובע, דבר שבית הדין לא מצא לנכון להיענות לו. עמיתים נמחקה מההליך בהסכמת המבקשים. כאשר לבקשתנו למחוק את הקרנות הנוספות, נקבע כי הבקשה תתברר לאחר שמיעת המצהירים, במסגרת בקשת האישור, בשים לב להליך התלוי ועומד בבג"ץ בעניין וולף. למחרת, 13 במרס 2023, הגישו המבקשים בקשת רשות ערעור על ההחלטה. בית הדין הארצי לעבודה הציע לצדדים להסכים כי הדיון בעניין זה יוחזר לבית הדין האזורי לעבודה וזה יכריע בבקשה מחדש במסגרת החלטתו בבקשה לאישור התביעה כייצוגית. הקרנות הודיעו כי אינן מסכימות להצעת בית הדין הארצי, ולפיכך נקבע כי עליהן למסור את תגובתן לבקשת רשות הערעור עד 4 במאי 2023. וכך עשו. המבקשים השיבו לתגובה ביום 7 במאי 2023. דיון הוכחות בבקשת האישור התקיים ביום 11 במאי 2023 ובסיומו התיק נקבע לסיכומים.

ו. רבע כחול נדל"ן נ' קג"מ מבטחים מקפת והדסה (הוגשה כנגד מבטחים, מקפת והדסה)(ביאור 18 ט):

דיון קדם משפט קבוע ליום 25 ביוני 2023.

ביאור 5 - התחייבויות תלויות ותביעות (המשך)

- ז. ק"ג 25412-02-21 אליהו אביטל נ' מבטחים, קג"מ ומדינת ישראל (הוגשה כנגד מבטחים וקגמ)(ביאור 18 י')
- בחודש מרס 2023 הציע בית הדין לצדדים להמתין עם מתן פסק הדין בתיק זה עד להכרעה בערעור שהגישו המדינה והקרן על פסק הדין בעניין פרופ' סידי וכך הוסכם.
- ח. חנה תמרי נ' מבטחים (הוגשה כנגד מבטחים, קגמ מקפת והדסה) (ביאור 18 יב):
- בדיון שהתקיים בחודש פברואר 2023 נקבע, כי על הצדדים להגיש סיכומיהם, תוך 45 ימים כל צד ולאחר מכן תינתן החלטה בבקשת האישור.
- ט. שני שוורץ נ' מקפת ומבטחים (הוגשה כנגד מקפת ומבטחים – השפעה על כלל הקרנות) (ביאור 18 יג):
- התובעת הגישה בקשה לגילוי מסמכים נרחב. הקרן התנגדה לבקשה בתגובה שהגישה ובה טענה כי הבקשה מנסה ליצור עילת תביעה חדשה, תוך שינוי חזית התביעה. ביום 20 באפריל 2023 החליט בית הדין האזורי כי ככל שהתובעת עומדת על בקשתה לגילוי מסמכים עליה להשיב לטענות הקרן עד ליום 4 במאי 2023. התובעת הגישה תגובה וקעת ממתנינים להחלטת בית הדין בעניין.
- י. פנינה ברוט נ' קרנות הפנסיה הוותיקות (הוגשה כנגד כל הקרנות)(ביאור 18 יד):
- ביום 13 במרס 2023 הגישה המבקשת בקשה להורות ליועץ המשפטי לממשלה להגיש עמדה בבקשת האישור. ימים אחדים לאחר מכן דחה בית הדין את הבקשה, מבלי שהקרן התבקשה להגיב לה, בית הדין קבע, כי בשלב זה אין צורך בקבלת עמדת היועמ"ש וכי ככל שיתברר במהלך הדיון בבקשת האישור כי קיים צורך שכזה, ישקול בית הדין את העניין.
- ביום 19 במרס 2023 ניתנה החלטתו של בית הדין האזורי לעבודה, לפיה התקבלה בקשת הקרנות בהן המבקשת לא בוטחה למחיקה על הסף של התובענה נגדן. נדחתה בקשת הסילוק על הסף למחיקת עמיתים (נקבע כי מעמדה אמור להתברר בהליך) ולמחיקת מבטחים (בנימוק כי אף שמבטחים אינה משלמת קצבה, המבקשת היתה עמיתה בה). המבקשת חויבה בהוצאות הקרנות שנמחקו מהתביעה בסך של 7,500 ש"ח.
- דיון בבקשת האישור נקבע ליום 17 ביולי 2023.
- יא. ק"ג 13008-02-23 צבי קוגן נ' קרן מקפת (הוגשה נגד מקפת)(ביאור 18 טו):
- על מקפת להגיש תגובה לבקשת האישור עד ליום 17 במאי 2023. קדם המשפט קבוע ליום 7 בספטמבר 2023 ודיון ההוכחות קבוע ליום 28 בינואר 2024 בבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב.

ביאור 6 - הוצאות הנהלה וכלליות

במסגרת הניהול המשותף של קרנות הפנסיה שבהסדר משולמות חלק מההוצאות במרוכז עבור כל הקרנות. נערכת התחשבות בין הקרנות ונזקפות הוצאות על פי מודל שאושר.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		להלן ההרכב
	2022	2023	
מבוקר		בלתי מבוקר	
		אלפי ש"ח	
15,295	*3,984	3,749	שכר ונלוות
(19,391)	(197)	-	עדכון התחייבות להטבות לעובדים
7,550	*1,774	2,112	החזקת משרד ותפעוליות שונות
7,198	1,793	1,608	מחשוב, נטו
<u>10,652</u>	<u>7,354</u>	<u>7,469</u>	

*
סווג מחדש